

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ORGANIZATION OF MANAGEMENT IN THE OF SYSTEM MIA OF UKRAINE MODERN CONDITIONS

Доля Л.М.,
к.ю.н, старший науковий співробітник,
начальник II науково-дослідного відділу
науково-дослідної лабораторії проблем правового
та організаційного забезпечення діяльності
Державний науково-дослідний інститут
Міністерства внутрішніх справ України

Стаття присвячена питанням організації управління в системі МВС України в умовах реформування. На підставі аналізу реалізації Концепції першочергових заходів реформування системи МВС і Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України, а також Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 р. розкрито організаційно-правові засади, проблеми, а також причини недосконалості управлінської діяльності в системі МВС. Запропоновано відповідні пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення нормативно-правового забезпечення організації управління в системі МВС.

Ключові слова: Міністерство внутрішніх справ, організація управління, реформування, нормативно-правове й організаційне забезпечення.

Статья посвящена вопросам организации управления в системе МВД Украины в условиях реформирования. На основании анализа реализации Концепции первоочередных мер реформирования системы МВД, Стратегии развития органов внутренних дел Украины, а также Стратегии развития системы Министерства внутренних дел Украины до 2020 г. раскрыты организационно-правовые принципы, проблемы, а также причины несовершенства управленческой деятельности в системе МВД. Предложены соответствующие рекомендации, направленные на совершенствование нормативно-правового обеспечения организации управления в системе МВД.

Ключевые слова: Министерство внутренних дел, организация управления, реформирование, нормативно-правовое и организационное обеспечение.

The article is sanctified to the questions of organization of management in the system MBC of Ukraine in the conditions of reformation. The organizational and legal basis, problems and reasons of imperfection of administrative activity in the system of MIA of Ukraine revealed on the basis of analysis of realization of Conception of near-term measures of reformation of the system of Ministry of internal affairs of Ukraine and Strategy of development of law enforcement bodies of Ukraine, and Strategy of development of the system of Ministry internal affairs of Ukraine until 2020. Today there are many opened questions in the mentioned area. A crisis is in political, economic life of country, and also sharpness of criminogenic situation require the acceptance of urgent and large-scale complex measures from the side of the state, that had to provide her stabilizing in the nearest years. It is marked in the article, that for the achievement of the indicated target it is necessary to realize the complex of tasks that consist, in particular, in providing of maximally expedient consolidation of law-enforcement activity in the field of responsibility of Ministry of internal affairs of Ukraine.

An author is offer corresponding suggestions and recommendations sent to perfection of the normatively-legal providing of organization of management MIA. Yes, there is a necessity of urgent acceptance of such bills, as "On service services and service centers of Ministry of internal affairs of Ukraine", "On private detective (of criminal investigation) activity", "On the Disciplinary charter of the National police of Ukraine".

In addition, quickly necessary changes in a legislation, in particular in relation to making alteration in CCP (criminal misconduct), reformation of criminal block, determination of concepts, namely: "law enforcement authorities"; "auf horities of law" and order; "system of Ministry of internal affairs"; "constabulary service"; "constabulary activity"; "public peace"; "public safety"; "public order"; "public safety" and others like that. It is expedient to accept one normatively-legal act (Law of Ukraine) that will resolve these unsettled by the rules of law for a blank in a legislation.

Key words: Ministry of internal affairs, organization of management, reformation, normatively-legal and organizational providing.

Сучасний стан суспільного життя в Україні характеризується суттєвими масштабами реформаційних процесів, стратегічна мета яких – кардинальне оновлення та розвиток українського суспільства, його економічних, політичних, ідеологічних, правових і моральних підвалин. Необхідність зазначених реформ зумовлена, з одного боку, складною соціально-економічною та політичною ситуацією, в якій опинилася Україна, а з другого боку – прагненням нашої держави увійти до єдиного економічного європейського простору.

Успішна побудова демократичної й правової держави, здійснення економічних реформ, підвищення рівня життя й добробуту громадян значною мірою залежить від ефективності роботи МВС, яке є головним органом у системі органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері внутрішніх справ. Проте з тими недоліками, які існували в системі МВС України (дублювання функцій у різних органах і підрозділах системи МВС; недосконала та повільна система прийняття управлінських рішень; нездатність комплексно реагувати на загрози громадській безпеці без узгоджених дій із підрозділами МВС і прикордонної служби, знаходжен-

ня під політичним впливом, хронічне недофінансування МВС і високий рівень корупції серед працівників міліції МВС України), МВС не могло ефективно здійснювати забезпечення конституційних прав і свобод громадян, їх особистої безпеки, законності та правопорядку. Це підтверджується й результатом аналізу визначених владою недоліків функціонування системи органів внутрішніх справ і перешкод для досягнення мети реформи, здійсненим Міжнародним центром перспективних досліджень у рамках проекту «Аналіз якості проведених реформ і їх міжсекторального впливу». Принциповою проблемою названо невідповідність системи політичним, економічним і соціальним реаліям, а саме: система управління МВС практично не змінювалася протягом 25 років, і з погляду центру сервісних/адміністративних послуг для громадян вона залишалася на кінець 2013 р. на рівні початку 90-х; в умовах економічного розвитку та зростання побутових потреб населення соціальне забезпечення та рівень оплати праці співробітників МВС протягом більше ніж двох десятиліть залишалися на надзвичайно низькому рівні, фактично провокуючи корупцію та зловживання повноваженнями; якісного оновлення кадрів не відбувалося; низький

професійний рівень спровокував несприятливі умови під час несення службових обов'язків для підвищення кваліфікації, серед яких висока завантаженість, відсутність умов для теоретичного й практичного навчання (тренінгові програми, центри підвищення кваліфікації, міжнародні програми обміну та стажування тощо), відсутність як такої необхідності в поліпшенні професійних якостей через корумпованість системи кар'єрного зростання й незалежність розміру оплати співробітника від рівня знань, навичок і вмінь [1].

Зважаючи на вказане вище, видається логічним, що широкомасштабні реформи розпочалися саме з Міністерства внутрішніх справ України, зокрема з прийняття 22 жовтня 2014 р. Концепції першочергових заходів реформування системи МВС і Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України [2]. У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленій Указом Президента України 12 січня 2015 р. № 5/2015 [3], також указано, що слід провести функціональні й організаційні перетворення в системі Міністерства внутрішніх справ України. «Необхідно чітко розподілити функції з формування політики, що мають здійснюватися Міністерством, і реалізації політики, що мають здійснюватися центральними органами виконавчої влади у складі системи МВС. Політичне управління та професійне керівництво у сфері правопорядку мають бути чітко розмежовані, як це передбачено Європейським кодексом поліцейської етики, а Міністерство внутрішніх справ України повинно повною мірою відповідати за стан внутрішньої безпеки, зокрема публічної, захист державного кордону й порятунку постраждалих від стихійного лиха і техногенних катастроф у країні» [3]. Крім того, переорієнтування всієї діяльності МВС із силової моделі до сервісного підходу та побудова в нашій державі вітчизняної міліції (поліції) за європейськими стандартами або європейським зразком [4] є одним із міжнародних зобов'язань, які взяла на себе Україна перед Європейським Союзом.

Безперечно, що зазначені вище питання не могли не звернути на себе увагу вчених і практиків. Слід віддати належне українським науковцям у галузі адміністративного права (І.П. Голосніченку, М.М. Дорогих, Л.В. Ковалю, В.Д. Опришко, О.С. Панченко, В.М. Плішкіну й іншим), які розробляли теоретичні й методичні основи управління в органах внутрішніх справ. Цінність їхніх праць полягає в тому, що вони дають загальну концептуальну основу для вивчення сучасної політики управління правоохоронною діяльністю в Україні. Проблеми реформування ОВС розглядали О.М. Бандурка, М.Г. Вербенський, Е.В. Додін, О.О. Дульський, Є.П. Захарченко, І.В. Зозуля, В.А. Ліпкан, І.В. Опришко, М.О. Свірін, І.М. Шопіна, О.Н. Ярмиш та ін. Але роботи зазначених вище інших науковців, висновки та рекомендації форумів, круглих столів, конференцій, семінарів тощо не повністю розкривають безпосередню управлінську діяльність у системі МВС, тим більше в умовах її реформування. Тому, віддаючи належне доробку цих учених і враховуючи реалії сьогодення, вбачається актуальною доцільність аналізу проблем реформування системи МВС і адаптації до сучасних умов її організаційної структури, а також шляхів удосконалення відповідних правових норм чинного законодавства України щодо закріплення належних перетворень.

Рівень забезпечення національної безпеки України залежить насамперед від ефективності функціонування відповідних органів державної влади, чіткого розподілу відповідальності й повноважень у визначених сферах діяльності та налагодженої взаємодії між ними. Перетворення МВС України у багатофункціональне цивільне відомство європейського типу, що забезпечує формування державної політики у сферах протидії злочинності та забезпечення громадського порядку, комплексного управління державним кордоном, протидії нелегальній міграції,

цивільного захисту, пожежної безпеки та протидії надзвичайним ситуаціям [5], координує діяльність органів, які реалізують державну політику у сфері внутрішніх справ, розмежувало завдання політичного управління й професійної діяльності у сфері внутрішніх справ України. До того ж МВС України є ще й складником сектора безпеки й оборони (Концепція розвитку сектора безпеки й оборони України, затверджена Указом Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016) [6]. Крім МВС, центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (далі – ЦОБВ), також визначені як складники сектора безпеки й оборони.

Наразі до системи МВС України входять такі органи:

- 1) Міністерство внутрішніх справ України;
- 2) ЦОБВ;
- 3) Національна гвардія України як військове формування з правоохоронними функціями.

При цьому до загальної структури МВС України входять такі установи:

- 1) апарат МВС України, який складається з керівництва МВС (першого заступника Міністра та трьох заступників Міністра), патронатної служби, 12 департаментів (організаційно-апаратної роботи; формування політики щодо підконтрольних Міністрові органів влади та моніторингу; аналітичної роботи та організації управління; персоналу; організації освітньої та наукової діяльності; фінансово-облікової політики; інформації; комунікацій; юридичного забезпечення; внутрішнього аудиту; міжнародного співробітництва та європейської інтеграції; із питань режиму та службової діяльності; державного майна та ресурсів), 10 управлінь (документування службової діяльності; запобігання корупції та проведення люстрації; охорони здоров'я та реабілітації; ліцензування; моніторингу дотримання прав людини; взаємодії з Національною поліцією; взаємодії з Державною прикордонною службою України; взаємодії з Державною службою України з надзвичайних ситуацій; взаємодії з Державною міграційною службою України; взаємодії з Національною гвардією України) і 2 відділів (мобілізаційної роботи й організації бронювання; упродовження реформ);

- 2) Головний центр із надання сервісних послуг МВС і територіальні центри з надання сервісних послуг МВС як територіальні органи МВС;

- 3) навчальні заклади та науково-дослідні установи, що належать до сфери управління МВС України: 8 навчальних закладів (Національна академія внутрішніх справ; Харківський національний університет внутрішніх справ; Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка; Львівський державний університет внутрішніх справ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ; Одеський державний університет внутрішніх справ; Донецький юридичний інститут МВС України; Національна академія Національної гвардії України), 2 науково-дослідні установи (Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр; Державний науково-дослідний інститут);

- 4) заклади охорони здоров'я, установи та підприємства, що належать до сфери управління МВС України.

Підвищення ефективності діяльності системи МВС України, узгодження її структури й функцій із сучасними суспільними вимогами, інтеграційними процесами, які відбуваються у світовому співтоваристві, ефективне забезпечення конституційних прав і свобод громадян, їх особистої безпеки, законності та правопорядку в принципово нових умовах залежить від досконалого управління системою МВС України. Сучасний розвиток суспільства показує, що успішна діяльність організації системи значною мірою залежить від умілого й грамотного управління. Але за нинішніх умов правоохоронна система ще не здатна належним чином реагувати на загрози виклики

часу. До проблем, які мають місце в системі управління МВС України, сьогодні можна віднести такі: кадрові; відсутність чітких завдань; низький професіоналізм; невідповідність системи управління сучасним реаліям; використання застарілих методів управління; формальний підхід, частий перерозподіл обов'язків, зміни пріоритетних напрямів роботи, паперова тяганина, бюрократизм, дублювання функцій; значна корумпованість посадових осіб і прагнення до влади в будь-який спосіб; недостатній досвід працівників; постійні перепризначення, часта зміна керівництва; відсутність чіткої схеми дій і пріоритетів у здійсненні управлінських функцій; недосконала система оцінювання роботи тощо.

Отже, криза в політичному, економічному житті країни, а також гострота криміногенної обстановки вимагають ужиття термінових і масштабних комплексних заходів із боку держави, що мали б забезпечити стабілізацію ситуації в найближчі роки. Пріоритетна увага за цих умов має бути приділена питанням правового забезпечення правоохоронної діяльності, удосконалення відповідних правових норм чинного законодавства України щодо закріплення належних перетворень, визначення поняття та змісту організації управління МВС України, її функціональної й організаційної структури, удосконалення системи превентивної діяльності, посилення протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки й порядку. До першочергових заходів необхідно віднести також удосконалення кримінально-процесуального, адміністративного законодавства, розширення зарубіжного співробітництва в протидії злочинності, а також кадрове, наукове, інформаційно-технічне забезпечення правоохоронної діяльності в державі.

Проте без визначення стратегічних завдань, поточних цілей, стандартів захисту прав людини та надійних орієнтирів процес реформування системи МВС є неможливим. Із цією метою в Міністерстві внутрішніх справ України розроблений проект Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 р., затверджений Кабінетом Міністрів України 15 листопада 2017 р. (протокол № 65). Ця стратегія стала продовженням Концепції першочергових заходів реформування системи МВС і Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України. Вона намітила нові етапи реформування, розпочатого в 2014 р., і визначила основні пріоритети: безпечне середовище, протидія злочинності, дотримання прав і свобод людини органами системи МВС, ефективне інтегроване управління кордонами й збалансована міграційна політика, якість і доступність послуг, ефективне врядування, прозорість і підзвітність, розвиток кадрового потенціалу та соціальний захист працівників.

Отже Стратегія поклала початок новим етапам реформування, розпочатого в 2014 р. Нею визначено стратегічні пріоритети, які, незважаючи на множинність задач і функцій, об'єднали всі органи системи МВС, орієнтовані на потреби суспільства [7].

Таким чином, реалії сьогодення дають підстави стверджувати, що, з одного боку, незважаючи на виняткову складність соціально-політичної, економічної й криміногенної ситуації в країні, система МВС України зберігає свою цілісність, будучи одним з ефективних інструментів державної політики у сфері внутрішньої безпеки держави. Упродовж останніх чотирьох років прийнято низку законів та інших нормативно-правових актів; МВС стало цивільним відомством, повноваження Міністра внутрішніх справ України щодо координації діяльності Національної поліції, Національної гвардії, міграційної, прикордонної, пожежно-рятувальної служб відповідають побудові міністерств внутрішніх справ європейських країн. МВС України сьогодні є головним органом у системі органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах, які входять до його компетенції. Реалізують державну політику в перелічених вище сферах такі централь-

ні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовує та координує Кабінет Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України: Національна поліція; Державна прикордонна служба; Державна міграційна служба України; Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Ці органи виконують свої завдання й функції самостійно. Така концепція полягає в тому, що безпосереднє керівництво (прийняття управлінських рішень) здійснюють керівники ЦОВВ, а політичне представництво перебуває у віданні Міністра внутрішніх справ України. Також до системи МВС України входить Національна гвардія України.

З іншого боку, сучасна система органів управління МВС потребує суттєвого вдосконалення, і без продовження кардинальних внутрішніх реформ вона не зможе ефективно виконувати покладені на неї функції та завдання. Нині слід вирішити багато питань як на рівні теоретичних напрацювань, так і питань нормативно-правового й організаційного характеру. Так, незважаючи на велику кількість законів і безліч підзаконних нормативно-правових актів, необхідно визнати, що досі не вирішені на законодавчому рівні питання щодо визначення правових засад реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання сервісних послуг МВС України; організації детективної діяльності в Україні як одного зі шляхів забезпечення конституційних гарантій людини та громадянина на захист своїх законних прав та інтересів; сутності службової дисципліни в Національній поліції України, повноважень поліцейських та їх керівників з її додержання, видів заохочень і дисциплінарних стягнень, порядку їх застосування й оскарження тощо.

Із метою вирішення зазначених питань необхідно терміново прийняти такі законопроекти: «Про сервісні послуги та сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України», «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України». Крім того, терміново потрібні зміни законодавства (зокрема, щодо внесення змін у Кримінальний процесуальний кодекс України (кримінальний проступок)), реформування кримінального блоку, визначення понять, а саме: «правоохоронні органи»; «органи правопорядку»; «система Міністерства внутрішніх справ»; «поліцейська послуга»; «поліцейська діяльність»; «громадський порядок»; «громадська безпека»; «публічний порядок»; «публічна безпека» тощо (у Законі України «Про Національну гвардію України» вживаються терміни «правоохоронні органи»; «громадський порядок»; «громадська безпека», а в Законі України «Про Національну поліцію» поряд із цими термінами вживаються терміни «публічний порядок»; «публічна безпека»; «органи правопорядку»). Доцільно прийняти один нормативно-правовий акт (закон України), який вирішить ці не врегульовані нормами права прогалини в законодавстві.

Також необхідне внесення змін і доповнень до низки постанов Кабінету Міністрів України та відомчих нормативно-правових актів. Але проблеми національної безпеки, запобігання та протидії злочинності на рівні України неможливо вирішити лише заходами законодавчого та кримінально-правового впливу. У цій ситуації особливої важливості набули питання вирішення проблем реформування й адаптації до сучасних умов функціональної й організаційної структури системи МВС України.

Ключові виклики, які сьогодні стоять перед органами системи МВС, безпосередньо пов'язані з їх компетентністю в забезпеченні безпеки громадян і суспільства, здатністю протистояти злочинності, забезпечувати прозорі та якісні сервіси для суспільства. Зважаючи на викладене вище, актуальним залишається питання щодо вдосконалення управлінської діяльності в системі МВС України. Функціонування системи МВС в умовах динамічної зміни та невизначення середовища вимагає пошуку нових під-

ходів до управлінської діяльності, орієнтованих на швидку адаптацію до сучасних умов.

Є два можливі підходи до подальшого реформування системи МВС.

1. МВС, залишаючись центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері внутрішніх справ і забезпечує її узгоджену реалізацію Національною поліцією України, Державною службою з надзвичайних ситуацій України, Державною прикордонною службою України, Державною міграційною службою України, Національною гвардією України, Головним сервісним центром МВС України, а також територіальними органами, підприємствами, установами й організаціями, що належать до сфери управління Міністерства, суттєво посилює взаємодію та наділяється більшими повноваженнями щодо контролю та координації діяльності ЦОВВ.

2. Наділення МВС владними повноваженнями відносно ЦОВВ. За цієї моделі МВС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України і є головним органом із питань формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ, що охоплює суспільні відносини, пов'язані з охороною й захистом прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, держави й територіальних громад від протиправних посягань, протидією злочинності, захистом економіки й об'єктів права власності, обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, забезпеченням публічної безпеки й порядку, безпекою дорожнього руху, охороною й обороною важливих державних об'єктів, недоторканністю державного кордону, міграцією, громадянством і реєстрацією фізичних осіб, цивільним захистом населення, пожежною й техногенною безпекою, охороною органів державної влади та посадових осіб; судово-експертною діяльністю та техніко-криміналістичним забезпеченням органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування. Отже, уся повнота відповідальності за стан виконання завдань системи МВС України покладається на МВС України. Слід зазначити, що такий підхід до структурної побудови МВС можливий лише за умови ліквідації служб, діяльність яких спрямовується й координується Міністром внутрішніх справ, як центральних органів виконавчої влади, поклавши на МВС завдання й функції з реалізації державної політики в зазначених сферах і встановивши, що МВС України є правонаступником зазначених служб. Прикладом такої реорганізації може слугувати ліквідація Державної пенітенціарної служби згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції» від 18 травня 2016 р. № 343 та покладення на Міністерство юстиції завдань і функцій із реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань і

пробачі. Результати вивчення зарубіжного досвіду у сфері організації управління МВС показують, що в більшості країн, де є Міністерство внутрішніх справ, державні органи поліції підпорядковані саме йому.

Ми ж схилиємось до першого напрямку, тим більше, що він відповідає демократичним підходам, зокрема служіння суспільству (забезпечення дотримання прав людини й основних свобод як ключової цінності в діяльності органів системи МВС; реалізація органами системи МВС своїх функцій, керуючись потребами людини); підзвітність і демократичний цивільний контроль (становлення МВС як суб'єкта системи демократичного цивільного контролю над органами системи МВС; удосконалення форм і способів демократичного цивільного контролю над органами системи МВС; відкритість і прозорість процесів підготовки й прийняття публічних рішень у системі МВС); залучення суспільства до процесу створення безпечного середовища (тісна співпраця з територіальними громадами й суспільством у цілому; створення механізмів партнерства з інститутами громадянського суспільства; нетерпимість до корупції); сучасні практики управління (упровадження інноваційних рішень та інструментів державної політики; використання успішних міжнародних практик і сприяння реалізації пілотних проєктів; управління та розумне делегування повноважень із метою створення сприятливого середовища для прийняття рішень, ініціативності та співпраці; розвиток соціальної компетентності й системи зворотного зв'язку з персоналом); інформатизація діяльності (підвищення ефективності роботи і взаємодії через максимальне використання інформаційно-комунікаційних технологій у реалізації завдань органами системи МВС).

За такого підходу на перший план виходить тісна взаємодія між МВС і ЦОВВ, а також у ЦОВВ між собою. Взаємодія в системі МВС України являє собою складний різновид управлінської діяльності, а тому потребує здійснення відповідних організаційних дій, що дозволять забезпечити її ефективність. Саме від того, наскільки раціонально функціонує система МВС України, залежатиме успіх реалізації державної політики у сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку, а також надання поліцейських послуг; захисту державного кордону й охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; цивільного захисту, захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій і запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; міграції (імміграції й еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції; у сфері громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Реформа системи органів внутрішніх справ: аналіз державних рішень. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/17_11_reforma_mv_s.pdf (дата звернення: 18.05.2017).
2. Питання реформування органів внутрішніх справ України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р. Офіційний вісник України. 2014. № 96. Ст. 2767.
3. Стратегія сталого розвитку «Україна–2020». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print14337602109729841>.
4. Зозуля І.В. Теорія і практика реформування системи МВС України: монографія. Х.: Харків юридичний, 2008. 480 с.
5. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. Офіційний вісник України. 2015. № 89. Ст. 2972.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 р. «Про Концепцію розвитку сектора безпеки і оборони України»: Указ Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016. Офіційний вісник України. 2016. № 23. Ст. 898.
7. Уряд затвердив Стратегію розвитку МВС-2020. URL: <https://www.slovoudilo.uo/2017/11/15/novyna/polityka/uryad-zatverdvy-stratehiyu-rozvytku-mvs-2020>.